

45. OCENA WŁASNYCH UMIEJĘTNOŚCI I PRZYSZŁA KARIERA

Z tego rozdziału dowiesz się:

- dlaczego odpowiednia samoedukacja jest tak ważna,
- jak samemu ocenić swoje umiejętności i zainteresowania,
- jak wybrać ścieżkę zawodową i aplikować do pracy.

Najważniejsze pojęcia:
życiorys, list motywacyjny, komunikacja werbalna,
komunikacja niewerbalna

Edukacja i samoedukacja

Podjęcie właściwej i dającej spełnienie pracy jest procesem bardziej roziągniętym w czasie, niż mogłoby się wydawać. Kiedy już jesteśmy w pełni ukształtowani w dorosłym życiu, musimy się dobrze zareklamować odpowiednimi dokumentami aplikacyjnymi i jak najlepiej zaprezentować na rozmowie kwalifikacyjnej. W rzeczywistości zdobywanie pracy rozpoczyna się wcześniej, już wtedy gdy staramy się oceniać własne umiejętności, potencjał i zainteresowania. A w zasadzie jeszcze na etapie samokształcenia, gdy rozwijamy własne talenty i umiejętności.

W naszych czasach używa się (a nawet nadużywa) terminu „gospodarka oparta na wiedzy”. W istocie chodzi o to, że na współczesnym rynku pracy w rozwiniętych gospodarkach przeważająca część pracowników pracuje głową, a nie rękami (odnosi się to w zasadzie do każdego stanowiska: począwszy od inżyniera, przez maszynistę, na sprzątającym kończąc). Czysto fizyczna praca jest wykonywana przez roboty i maszyny, które nadzoruje i naprawia człowiek. Konieczność korzystania z głowy, a nie tylko z siły fizycznej dotyczy każdej branży. Dlatego na etapie edukacji ważne jest umiejętne rozwijanie osobistych talentów i zainteresowań. Często mówi się, że edukacja jest ważna, ale tak naprawdę ważna jest samoedukacja – kształcenie się z myślą o celu, który możemy osiągnąć i który angażując nas bez reszty, da nam osobistą radość.

A zatem wybrawszy kierunek studiów, warto poszukać w nim czegoś, co szczególnie przyciągnie naszą uwagę. Większość kierunków jest bardzo ogólna i nie kształci w specyficznych dziedzinach. Warto zatem zastanowić się dwa razy przed decyzją o wyborze kierunku studiów. Być może lepszym rozwiązaniem (z perspektywy zawodowej) od studiowania kierunku bardzo oderwanego od współczesnego rynku pracy jest nauka konkretnego fachu bądź zdobywanie doświadczenia w ramach praktyk i staży zawodowych. Dobrym pomysłem byłoby podjęcie próby odnalezienia tej dziedziny, która nas zainteresuje. Być może będzie to dziedzina niezwiązana bezpośrednio z wybranym kierunkiem studiów. Nie zmarnujemy też czasu, uczestnicząc w zajęciach kół naukowych, uprawiając hobby czy prowadząc stronę internetową poświęconą interesującej nas tematyce. Obecnie coraz więcej ludzi pracuje na stanowiskach niezwiązanych bezpośrednio z ich formalnym wykształceniem. Współczesny rynek pracy, mimo że jest oparty na wiedzy, jest bardzo pojemny – pozwala się odnaleźć osobom o bardzo różnych zainteresowaniach i umiejętnościach.

W procesie realizacji osobistej i rozwoju umiejętności warto zdawać sobie sprawę także z własnych cech osobowościowych i pracować nad nimi. Większość z cech ma to do siebie, że w różnych sytuacjach może się okazać

Umiejętności przyszłości

Z powodu postępu technologicznego i automatyzacji rutynowych czynności na rynku pracy będzie rosło znaczenie kreatywności i specjalistycznej wiedzy, a także umiejętności miękkich, takich jak umiejętność pracy w zespole czy empatia. Według raportu *The Future of Jobs* [wym. de fuczer of dżabs; znaczenie: przyszłość stanowisk pracy] powstałego podczas Światowego Forum Ekonomicznego, które odbyło się w 2016 roku w Davos, 10 najbardziej przydatnych umiejętności, jakich będzie się wymagać od pracowników już w 2020 roku, to: umiejętność rozwiązywania złożonych problemów, krytyczne myślenie, kreatywność, zarządzanie ludźmi, współpraca z innymi, inteligencja emocjonalna, umiejętność oceniania i podejmowania decyzji, zorientowanie na usługi, umiejętność negocjowania i elastyczność poznawcza.

Na podstawie: Katarzyna Mokrzycka, *Jeden zawód na całe życie odchodzi do historii*, [https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/nowe-zawody-praca-rynek-pracy-humanisci-edukacja/\(dostęp: 12 grudnia 2016\)](https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/nowe-zawody-praca-rynek-pracy-humanisci-edukacja/(dostęp: 12 grudnia 2016))

albo wadami, albo zaletami. Pamiętaj również, że większości rzeczy w życiu człowiek uczy się w zgodzie z zasadą *learning by doing* [wym. lerning baj duing; znaczenie: nauka poprzez wykonywanie danej czynności], czyli bezpośrednio je ćwicząc. Dlatego w dzisiejszych czasach pracodawcy częstokroć większą wagę przywiązują do doświadczenia zawodowego aniżeli do kursów czy dyplomów. Dlatego warto korzystać (gdy pozwala na to sytuacja osobista) z możliwości podejmowania pracy dającej szansę na rozwój umiejętności, nawet jeśli nie przynosi ona satysfakcjonujących środków finansowych (np. przez praktyki lub staże), albo jeśli jest wolontariatem, czyli pracą za darmo. Wykazywanie się aktywnością w sektorze non-profit (np. działalności społecznej lub charytatywnej) jest także atutem w procesie starania się o pracę.

Szukanie pracy

Kiedy już wybierzemy miejsce pracy, musimy przygotować odpowiednie dokumenty aplikacyjne. Dwa podstawowe to życiorys oraz list motywacyjny (oprócz tego pracodawca może wymagać załączników potwierdzających rozmaite osiągnięcia wymieniane w życiorysie). **Życiorys** opisuje ścieżkę formalnej edukacji, doświadczenie zawodowe (poprzednie miejsca pracy) oraz rozliczne formy aktywności niekoniecznie zawodowej, ale związane z dziedziną, którą się zajmujemy. **List motywacyjny** natomiast ma przede wszystkim ukazać naszą chęć pracy w danym przedsiębiorstwie oraz zwrócić uwagę na nasze najważniejsze cechy.

Zarówno list motywacyjny, jak i życiorys piszemy zawsze w oparciu o szczegółową ofertę pracy. Z oferty tej powinniśmy wywnioskować, co jest najważniejsze dla potencjalnego pracodawcy. Dlatego życiorys trzeba uporządkować, podać informacje w kolejności od najbardziej istotnych do najmniej ważnych. Nie należy przesadzać ze sztucznym wydłużaniem życiorysu i chwaleniem się wszelkimi (niekoniecznie mającymi znaczenie) osiągnięciami. To może nawet zniechęcić pracodawcę, który w kandydacie zobaczy osobę niedbającą o czas odbiorcy.

List motywacyjny ma pokazać, że nawiązaliśmy dialog z potencjalnym pracodawcą i odpowiadamy na zgłoszoną przez niego ofertę. Dlatego również nie powinien być zbyt rozwlekły, lecz stanowić krótki przewodnik po najważniejszych punktach życiorysu oraz przekonać pracodawcę, że posiadamy wymagane kwalifikacje na stanowisko pracy wymienione w ofercie. List motywacyjny w żadnym razie nie może być powieleniem

standardowych listów, których dużo jest w Internecie (to częsty błąd aplikujących o pracę). Jeśli uważamy, że spełniamy kryteria z ogłoszenia o pracę, powinniśmy to odpowiednio uargumentować (zob. ramkę).

Przykładowa oferta pracy

„Gazeta Codzienna” poszukuje do pracy na stanowisko redakcyjne młodego stażysty. Wymagania: wykształcenie wyższe, umiejętność władania bogatą polszczyzną, bardzo dobra znajomość języka angielskiego, umiejętność pracy w zespole i dobra samoorganizacja. Praca polega na redagowaniu i korekcie tekstów pisanych przez dziennikarzy i innych autorów, a także na tłumaczeniu tekstów z języka angielskiego na język polski.

Jeśli pracodawca będzie zainteresowany naszą aplikacją, zaprosi nas na rozmowę kwalifikacyjną, podczas której będzie mógł osobiście przekonać się o naszych zdolnościach intelektualnych, a także społecznych – czyli o tym, czy potrafimy się odpowiednio komunikować.

Komunikacja werbalna i niewerbalna

Formy komunikacji dzielą się na werbalne i niewerbalne. **Komunikacja werbalna** dotyczy samej wypowiedzi: tego, co mówimy (treść), oraz w jaki sposób to mówimy (spójność językowa, intonacja). Natomiast **komunikacja niewerbalna** dotyczy zachowań, mimiki, gestykulacji i mowy ciała, które towarzyszą wypowiedzi słownej. Jedna i druga forma ma ogromne znaczenie i wpływa na to, jak nas odbiera otoczenie. Załóżmy, że chcemy wypowiedzieć zdanie: „Moim ostatnim pracodawcą była firma Dzień Dobry”. Modulując ton głosu oraz tempo wypowiedzianego zdania, możemy zasugerować odbiorcy, czy jest to coś pozytywnego, czy negatywnego. Same słowa użyte w zdaniu są neutralne – choć moglibyśmy je zmienić na bardziej pozytywne lub negatywne. Abstrahując od konkretnych słów, intonacja, głośność i płynność mówienia mogą wyrazić zupełnie inne emocje towarzyszące wypowiedzianiu tego zdania. W ten sposób możemy werbalnie sterować naszym przekazem.

Pozostaje formuła niewerbalna. Składa się na nią poruszanie rękami, głową, mimika twarzy, a także ogólna postawa ciała. Komunikacja niewerbalna może wzmocnić nasz przekaz albo pozostawać z nim

w sprzeczności. Jeśli machamy nerwowo rękami, to wypowiedziane przez nas słowa zostaną odebrane całkiem inaczej niż w wypadku kontrolowanej i stonowanej gestykulacji. Najlepszą demonstracją potęgi komunikacji niewerbalnej są kontakty między sportowcami w trakcie zawodów. Mimo że mogą nie zamienić ze sobą ani słowa – albo my jako obserwatorzy nie słyszymy, co mówią – na podstawie mowy ich ciał łatwo możemy się zorientować, czy w danej chwili relacje między nimi są napięte, czy też przyjazne.

Przy aplikowaniu do pracy naszym celem jest przede wszystkim wykazanie profesjonalizmu w formalnym kontakcie z drugim człowiekiem, a także zademonstrowanie znajomości reguł kontaktu. Dlatego ważne jest

Przykładowy list motywacyjny

Szanowni Państwo, postanowiłem aplikować na stanowisko w Państwa firmie, ponieważ od kilku lat zajmuję się pracą redakcyjną, która w dużej mierze pokrywa się z wymaganiami przedstawionymi w Państwa ofercie. W ostatnim roku ukończyłem magisterskie studia socjologiczne, w trakcie których niemal przez cztery lata zaangażowany byłem w pracę nad portalem internetowym futbolodpodszewki.pl, gdzie poruszane są tematy ze świata piłkarskiego. Pracując jako zastępca redaktora naczelnego, odpowiadałem za dobór materiałów do publikacji i dopilnowanie, aby codziennie ukazywało się na stronie minimum pięć sprawdzonych tekstów. Moje obowiązki polegały przede wszystkim na współpracy z kilkunastoma autorami, przeprowadzaniu korekty redakcyjnej ich tekstów oraz sprawdzaniu zgodności informacji z artykułów ze stanem faktycznym (wymagało to między innymi monitorowania zagranicznych źródeł prasowych). W trakcie blisko czteroletniej pracy napisałem również kilkanaście analiz (m.in. na temat realiów rynku transferowego) oraz przetłumaczyłem z języka angielskiego ponad dwadzieścia kompleksowych artykułów (na temat taktyki w konkretnych meczach). Na ich tłumaczenie i publikację musiałem uzyskać zgody autorów, co oznaczało konieczność prowadzenia rozmów i korespondencji oraz przygotowania dokumentów licencyjnych w języku angielskim.

Cenię sobie wysoką kulturę pracy oraz sprawne organizowanie obowiązków służbowych i podział zadań. Myślę, iż moim atutem jest też to, że mam duże doświadczenie w pracy z narzędziami informatycznymi, przydatnymi w procesach redakcyjnych.

nieprzerywanie, słuchanie, odpowiadanie na pytania, utrzymywanie kontaktu wzrokowego i reagowanie na komunikaty niewerbalne drugiej strony (np. jeśli rozmówca się do nas zwraca, to lekko przechylamy głowę, by zasugerować, że słuchamy, co do nas mówi).

I tak dochodzimy do pewnej generalnej konkluzji na temat tego, co jest ważne dla naszej przyszłości zawodowej – jest to język. Język jest narzędziem, które pozwala się ludziom komunikować, a komunikacja jest podstawą przekazywania idei, które czynią nasze życie lepszym. Jest także podstawą współpracy przy wszelkich projektach. Gdy mówimy „język”, mamy na myśli wszelkie formy komunikowania się i przekazywania informacji, a więc nie tylko język ojczysty i języki obce, lecz także języki informatyczne i królową logicznego myślenia – matematykę. Dlatego bez względu na to, jak w przyszłości będzie wyglądał rynek pracy, nauka języków – od matematyki i informatyki po języki tradycyjne – zawsze będzie przydatna.

Przy poszukiwaniu pracy jednym z najważniejszych atutów jest również mobilność i skłonność do przemieszczania się. Polska jest członkiem Unii Europejskiej, co oznacza, że polscy pracownicy mogą przenosić się do innych krajów i tam podejmować pracę. Ogromne możliwości w poszukiwaniu pracy stwarza Internet. Pozwala bowiem na wyszukiwanie ofert z całego świata, a także ułatwia uczestnictwo w procesie rekrutacji.

Pośrednictwo pracy

Zanim Internet zdominował poszukiwanie ofert pracy, pracownicy znacznie szerzej korzystali z tak zwanego pośrednictwa pracy. Mogli się udać do specjalnej agencji pracy – prowadzonej przez komercyjne przedsiębiorstwa – lub do urzędu pracy prowadzonego przez państwo i zgłaszać swoje zainteresowanie wybranymi ofertami. Dzisiaj dzięki rozpowszechnieniu się Internetu potencjalni pracownicy i pracodawcy najczęściej odnajdują się za pomocą specjalnych portali internetowych. Portale z ogłoszeniami to jednak nie wszystko. Warto też śledzić strony internetowe i profile w mediach społecznościowych interesujących Cię przedsiębiorstw (informują one czasem o naborze tą drogą), a nawet aplikować do nich bezpośrednio – nierzadko przedsiębiorstwa na swoich stronach mają zakładki Praca/Kariera, gdzie informują o aktualnych ofertach. W ostatnich latach powstały także portale społecznościowe poświęcone rozwojowi kariery zawodowej – dzięki nim możesz zostać zauważony/a przez rekruterów szukających dobrych kandydatów do pracy.

Zresztą coraz więcej pracodawców przeprowadza rozmowy kwalifikacyjne na oferowane stanowiska za pomocą połączenia audiowizualnego przez Internet, by nie narażać aplikujących na koszty podróży i jednocześnie otworzyć się na szersze grono uzdolnionych kandydatów.

Przykład pokazuje, że list motywacyjny powinien być dialogiem z drugą stroną i nawiązywać do oferty pracy. Wyjaśnia też na konkretnych przykładach, dlaczego uważamy, że spełniamy warunki stawiane przez pracodawcę. Pamiętajmy, by podkreślać przede wszystkim nasze walory związane z przyszłą pracą. W liście nie ma na przykład informacji o tym, że praca dla portalu nie była komercyjna, nie podkreślamy też nadmierne, że jesteśmy świeżo upieczonym absolwentem studiów, co mogłoby wskazywać na nasze słabsze strony (np. „Chociaż dopiero ukończyłem studia i nie mam doświadczenia...” – w liście nie tłumaczymy się, lecz odpowiadamy na konkretne zapotrzebowanie). List świadczy także o tym, że każda nasza działalność może w przyszłości przydać się na rynku pracy (pod warunkiem, że będziemy ją wykonywać sumiennie i z sercem). Nawet jeśli nasze formalne wykształcenie nie ma związku z miejscem pracy, na które aplikujemy (a zdarza się tak bardzo często).

Pytania i zadania

1. Znajdź na portalach internetowych kilka prawdziwych ofert pracy, które mogłyby Ci odpowiadać.
2. Spróbuj napisać dobry życiorys do jednej z tych ofert i zastanów się, co możesz zrobić, aby ten życiorys się spełnił. Co zawarłbyś/zawarłabyś w liście motywacyjnym?
3. Spróbuj wypowiedzieć przykładowe zdanie w różnej formie werbalnej i niewerbalnej tak, by przekazać odbiorcy zupełnie inne wrażenia i emocje, nie zmieniając treści wypowiedzi.
4. Odegrajcie scenki, w których nauczyciel przeprowadzi z Wami rozmowy kwalifikacyjne, a Wy wcielicie się w role osób ubiegających się o określone stanowiska pracy.